Eduskunnan perustuslakivaliokunta

Asiantuntijalausunto, sosiaali- ja terveysministeriö

Lausunto hallituksen esityksestä 41/2022 vp tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Asia: HE 41/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi
https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+41/2022

Hallituksen esityksen tarkoitus ja tavoitteet

Ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin kansallisesti täytäntöön tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (jäljempänä *esteettömyysdirektiivi*).

Tuotteiden ja palvelujen esteettömyyssääntelyn vahvistaminen ja yhtenäistäminen tukisi markkinoiden toimivuutta ja varmistaisi esteettömien tuotteiden ja palvelujen liikkuvuutta ja saantia koko EU:n alueella. Samalla edistettäisiin esteettömien tuotteiden innovaatiota ja niiden tuottamiseen liittyvää työllisyyttä ja talouskasvua sekä tuettaisiin toimintarajoitteisten henkilöiden työkykyä. Esteettömyysdirektiivi edistää osaltaan Yhdistyneiden kansakuntien vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen (jäljempänä *vammaisyleissopimus*) täytäntöönpanoa. Direktiivi on linjassa Euroopan vammaisstrategioiden 2010-2020 ja 2021-2030 kanssa. Edistämällä esteettömyyttä vahvistetaan vammaisten ihmisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Suomessa ei ole voimassa olevaa sääntelyä, joka kattaisi ne vaatimukset, jotka esteettömyysdirektiivi asettaa tuotteille ja palveluille.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan uutta lakia eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista. Uudessa laissa säädettäisiin esteettömyysvaatimuksista, joita tulee noudattaa, kun talouden toimija saattaa markkinoille lain soveltamisalaan kuuluvan tuotteen.

Uuden lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan sovellettaisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettu lakia (1137/2016, jäljempänä *markkinavalvontalaki*).

Palvelujen esteettömyysvaatimukset lisättäisiin digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettuun lakiin (306/2019, jäljempänä *digipalvelulaki*) sen mukaan, kun palvelut voidaan katsoa digitaalisiksi palveluiksi. Saavutettavuus on esteettömyyttä digitaalisissa palveluissa eli verkkosivustoissa ja mobiilisovelluksissa sekä niihin liittyvissä toiminnallisuuksissa.

Sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa (917/2014) säädettäisiin audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavien palvelujen ja sähköisen viestinnän palvelujen esteettömyydestä.

Lisäksi muutettaisiin liikenteen palveluista annettua lakia (320/2017) lisäämällä sinne vaatimus tarjota esteettömyystietoa.

Hätäkeskustoiminnasta annettuun lakiin (692/2010, jäljempänä *hätäkeskuslaki*) lisättäisiin yleiseen hätänumeroon vastaamista ja numeron esteettömyyttä koskevat säännökset. Hätätekstiviestiä ja hätätekstiviestin käyttäjärekisteriä koskeva sääntely kumottaisiin.

Esteettömyysdirektiivi asettaa vaatimukset tiettyjen tuotteiden ja palvelujen esteettömyydestä. Näiden tuotteiden on todettu olevan erityisen merkittäviä vammaisille henkilöille. Tuotteiden ja palvelujen esteettömyys tukee vammaisten henkilöiden itsenäistä suoriutumista ja vähentää vain vammaisille henkilöille tarkoitettujen erityispalvelujen, kuten subjektiivisina oikeuksina turvattujen henkilökohtaisen avun ja kuljetuspalvelujen, tarvetta.

Esteettömyysvaatimuksia sovellettaisiin sekä julkisiin että yksityisiin toimijoihin, kun nämä tarjoavat esteettömyyttä koskevan lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvia tuotteita tai palveluja kuluttajille.

Esityksen valmistelu on pyritty tekemään avoimesti ja sidosryhmiä kuullen. Lausuntokierroksen lisäksi on järjestetty kaksi verkkotilaisuuttaa sidosryhmille. Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön koordinoimassa työryhmässä. Työryhmässä on ollut mukana liikenne- ja viestintäministeriön (LVM), valtiovarainministeriön (VM), työ- ja elinkeinoministeriön (TEM), sisäministeriön (SM), oikeusministeriön (OM), ympäristöministeriön (YM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) edustajat. Lisäksi työryhmä pyysi mukaan asiantuntijaedustajat Elinkeinoelämän keskusliitosta ja Vammaisfoorumista.

Esitys on käsitelty lainsäädännön arviointineuvostossa. Esitys on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa ja lisäksi esitykselle on tehty oikeuskanslerin ennakkotarkistus. Tarkastusten ja lausuntokierroksen jälkeen esitykseen on tehty useita tarkennuksia.

Esitys sisältää perusoikeuksien kannalta merkityksellistä sääntelyä. Näitä ovat erityisesti yhdenvertaisuus (6 §), oikeus työhön ja elinkeinonvapaus (18 §), oikeusturva (21 §), perusoikeuksien turvaaminen (22 §) sekä hätäkeskustoiminnan osalta vastuu ympäristöstä (20 §) ja oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen (7 §). Edelleen esitystä tulee arvioida asetuksen antamisen ja lainsäädäntövallan siirtämisen osalta (80 §) ja kansallisen liikkumavaran osalta. Perusoikeuksiin liittyvät näkökulmat on pyritty huomioimaan asianmukaisesti.

Esityksen suhdetta perustuslakiin on käsitelty perusteellisemmin hallituksen esityksen jaksossa 12, mutta osittain suhdetta vammaisyleissopimukseen on käsitelty tarkemmin jaksossa 4.

Tässä lausunnossa on esitetty keskeisiä huomioita esityksen suhteesta perustuslakiin ja vaikutuksista perusoikeuksiin.

Esteettömyysdirektiivin valmistelu

Esteettömyysdirektiivin valmistelun yhteydessä Suomi on kannattanut yleisellä tasolla direktiiviehdotuksen tavoitteita (asian käsittelytiedot U 10/2016 vp). Tuotteiden ja palvelujen esteettömyyssääntelyn vahvistaminen ja yhtenäistäminen voivat tukea markkinoiden toimivuutta ja varmistaa esteettömien tuotteiden ja palvelujen liikkuvuutta ja saantia koko EU:n alueella. Samalla edistettäneen esteettömien tuotteiden innovaatiota ja niiden tuottamiseen liittyvää työllisyyttä ja

talouskasvua sekä tuetaan toimintarajoitteisten henkilöiden työkykyä. Direktiivi on myös linjassa Euroopan vammaisstrategian 2010—2020 kanssa.

Suomen kannassa todettiin, että edistämällä esteettömyyttä vahvistetaan vammaisten ihmisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Esteettömyysdirektiivi voi osaltaan helpottaa vammaisyleissopimuksen täytäntöönpanoa, erityisesti sopimuksen esteettömyysartiklan osalta (artikla 9). Kaikille tarkoitettujen tuotteiden ja palvelujen esteettömyys tukee vammaisten henkilöiden itsenäistä suoriutumista ja vähentää vain vammaisille henkilöille tarkoitettujen erityispalvelujen, kuten subjektiivisina oikeuksina turvattujen henkilökohtaisen avun ja kuljetuspalvelujen, tarvetta. Pidettiin kuitenkin tärkeänä, että direktiivi ei johda yritysten velvoitteiden kohtuuttomaan lisääntymiseen. Lisäksi todettiin, että päällekkäistä lainsäädäntöä tulee välttää. Soveltamisalan laajuudesta johtuen tulee jatkovalmistelussa arvioida, ettei sääntely ole päällekkäistä muun esteettömyyttä koskevan sääntelyn kanssa. Lisäksi Suomi on todennut kannassaan, että direktiivin tulisi olisi käyttäjien kannalta mahdollisimman yhdenmukainen EU:n uuden ns. saavutettavuusdirektiivin kanssa.

Suomen kannan mukaan on tärkeää, että ehdotus ei johda yritysten velvoitteiden kohtuuttomaan lisääntymiseen ottaen huomioon yleiset sääntelyn purkamista koskevat tavoitteet. Korostettiin myös sääntelyn teknologianeutraalisuutta siten, että sääntelyllä ei rajoiteta tekniikan kehittymistä ja uuden tekniikan käyttöönottoa.

Kansallinen liikkumavara ja yleisiä huomioita

Esitys ei sisällä sääntelyä, joka hyödyntäisi direktiivin kansallista liikkumavaraa sääntelyn sisällön näkökulmasta. Koska kyseessä on sisämarkkinoita harmonisoiva esteettömyysdirektiivi, ei tuotteille ja palveluille asetettujen esteettömyysvaatimusten osalta ole liikkumavaraa. Mahdolliset kansalliset poikkeamiset direktiivin säännöksistä eivät saa aiheuttaa esteitä sisämarkkinoilla.

Direktiivin sisältämien velvoitteiden sisällyttäminen olemassa oleviin kansallisiin lakeihin, kuten digipalvelulakiin tarkoittaa kuitenkin, että sääntelyssä ei voida noudattaa yksityiskohtaisesti direktiivin soveltamisalan systematiikkaa ja muotoiluja. Asiaa on avattu vielä tarkemmin alla eri lakiehdotusten osalta.

Laki eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista

Uusi laki koskisi esteettömyysdirektiivin mukaisesti tiettyjä valikoituja tuotteita. Ehdotetun lain 1 § sisältäisi tavoitesäännöksen, jonka mukaan lain tarkoituksena olisi edistää tuotteiden esteettömyyttä säätämällä tietyille tuotteille pakolliset esteettömyysvaatimukset ja siten parantaa jokaisen ja erityisesti vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia käyttää yhdenvertaisesti tuotteita.

Soveltamisala noudattaisi esteettömyysdirektiivin soveltamisalaa, johon on valikoitu vammaisille henkilöille merkitykselliset tuotteet, joista jäsenvaltiot ovat antaneet tai saattavat antaa toisistaan poikkeavia sisämarkkinoiden toiminnalle vahingollisia kansallisia esteettömyysvaatimuksia.

Ehdotetun lain 6 §:ssä säädettäisiin tuotteiden esteettömyysvaatimuksista esteettömyysdirektiivin 4 artiklan mukaisesti. Esteettömyysvaatimukset olisi määritelty esteettömyysdirektiivin liitteessä I jaksoissa I ja II. Nämä vaatimukset saatettaisiin kansallisesti voimaan valtioneuvoston asetuksella, jota koskeva asetuksenantovaltuus olisi ehdotetun lain 6 §:ssä.

Esteettömyysdirektiiviä ei mainita EU:n markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalassa (sen liitteessä I). Tuotteiden valvonta olisi kuitenkin markkinavalvontaa. Esteettömyysdirektiivin mukaisten tuotteiden valvontaan sovellettaisiin markkinavalvonta-asetuksessa vahvistettuja sääntöjä sen mukaan kuin ne on lueteltu esteettömyysdirektiivin 19 artiklan kohdissa 1 ja 3. Tämä tarkoittaa, että markkinavalvonta-asetusta sovelletaan osittain esteettömyysdirektiivin tekemän rajauksen vuoksi. Asiasta on säädetty ehdotetun lain 3 §:ssä.

Talouden toimijan tulisi perustella, jos esteettömyysvaatimuksia ei voida toteuttaa joiltakin osin tuotteessa. Laissa olisi säännös, jossa olisi kriteerit kohtuuttoman rasitteen arvioinnille ja dokumentoinnille. Lisäksi talouden toimijan on mahdollista vedota perusteelliseen muutokseen, jos tuote muuttuisi perustavanlaatuiseksi toisenlaiseksi, jos vaatimuksia noudatettaisiin.

Ehdotetun lain 9 § ja 10 §:ssä olisi säännökset EU-vaatimuksenmukaisuusvakuutukselle ja CE-merkinnälle. Molemmat perustuvat olemassa olevaan EU-tasoiseen sääntelyyn, jota täydennettäisiin esteettömyysdirektiivistä tulevilla säännöksillä esimerkiksi kohtuuttoman rasitteen arvioinnin tai CE-merkinnän kiinnittämisen osalta.

Ehdotetun lain 11 § - 15 §:ssä säädettäisiin talouden toimijoille kuuluvista velvoitteista.

Ehdotetun lain 16 §:ssä olisi säännökset valvonnasta. Tuotteiden valvonta on markkinavalvontaa ja siihen sovelletaan kansallisesti markkinavalvontalain säännöksiä. Tästä syystä uusi laki eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista tulisi lisätä markkinavalvontalain soveltamisalaan.

Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2016/2102) julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta on saatettu kansallisesti voimassa digipalvelulailla, joka tuli voimaan 1.4.2019. Jo lain säätämisen yhteydessä on varauduttu siihen, että lakiin tulisi sisältymään tulevaisuudessa ainakin osa silloin valmisteilla olevasta esteettömyysdirektiivin sääntelystä. Esteettömyysdirektiivin kansallisessa käännöksessä puhutaan ainoastaan esteettömyydestä, mutta digitaalisten palvelujen osalta olisi kansallisesti puhuttava saavutettavuudesta kansallisen sääntelyn johdonmukaisuuden toteuttamiseksi.

Jo saavutettavuusdirektiivin implementoinnin yhteydessä soveltamisalaa laajennettiin koskemaan myös osaa yksityisen sektorin toimijoiden digitaalisista palveluista. Tähän kannustettiin saavutettavuusdirektiivissä ja kansallisesti laajennus tehtiin tietäen jo tulevan esteettömyysdirektiivin laajentuminen näihin yksityisen sektorin toimijoihin.

Digipalvelulain säätämisen yhteydessä on määritelty saavutettavuusvaatimukset (voimassa olevan lain 7 §). Digipalvelulain 7 §:ssä todetaan, että palveluntarjoajan on varmistettava digitaalisten palvelujensa sisältöjen havaittavuus ja ymmärrettävyys sekä käyttöliittymien ja navigoinnin hallittavuus ja toimintavarmuus saavutettavuusvaatimusten mukaisesti. Nämä saavutettavuusvaatimukset on määritelty Euroopan unionin virallisessa lehdessä Euroopan komission julkaisemissa viitetiedoissa, jotka koskevat yhdenmukaistettuja standardeja tai niiden osia. Käytännössä kyseeseen tulee EN 301 549 standardi (Tieto- ja viestintätekniikan tuotteiden ja palvelujen saavutettavuusvaatimukset). Myös

esteettömyysdirektiivi säätää vastaavia saavutettavuusvaatimuksia digitaalisille palveluille. Esteettömyysdirektiivissä nämä vaatimukset on säädetty liitteen I jakson III alakohdassa c, jonka mukaan:

> Tehdään verkkosivustoista, muun muassa niihin liittyvistä verkkosovelluksista, ja mobiililaitepohjaisista palveluista, myös mobiilisovelluksista, esteettömiä johdonmukaisella ja riittävällä tavalla siten, että palvelut tietoineen on helppo havaita, että niiden hallinta ja ymmärtäminen on vaivatonta ja että ne toimivat varmasti.

Esteettömyysdirektiivi säätää mahdollisuudesta täyttää vaatimuksen noudattamalla yhdenmukaistettuja standardeja, mutta ei velvoita niiden käyttöön. Kansallisesti on tulkittu, että kaikkien digitaalisten palvelujen, jotka ovat digipalvelulain soveltamisalassa, tulee noudattaa digipalvelulain 7 §:n saavutettavuusvaatimuksia. Näin sääntely on yhdenmukaista vaadittavien saavutettavuutta edellyttävien vaatimusten kanssa. Ratkaisua tukee myös esteettömyysdirektiivin johdanto-osan 46 kohta, jonka mukaan esteettömyysdirektiivin saavutettavuusvaatimusten olisi oltava yhdenmukaisia direktiivin (EU) 2016/2102 vaatimusten kanssa, lukuun ottamatta eroja esimerkiksi seurannassa, raportoinnissa ja täytäntöönpanon valvonnassa.

Mutta edelleen digipalvelulaissa on säädetty, että lisäksi uuden 3 a luvun mukaisten palvelujen tulee täyttää esteettömyysdirektiivin kautta tulevat lisävaatimukset. Digipalvelulain 3 a luvussa säädettäisiin henkilöliikennepalvelujen, sähkökirjojen, verkkokaupan palvelujen, rahoitus- ja pankkipalvelujen, audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavien palvelujen ja sähköisen viestinnän palvelujen saavutettavuudesta. Lisävaatimuksista säädettäisiin 10 c § :ssä ja vaatimuksista annettaisiin valtioneuvoston asetus. Kyseessä olisivat esteettömyysdirektiivin liitteen I jaksosta III ja erityisesti jaksosta IV tulevat lisävaatimukset 3 a luvun mukaisille palveluille. Esteettömyysdirektiivin sääntely on siten osin lisäsääntelyä nykyisiin saavutettavuusvaatimuksiin ja kyseisiä lisävaatimuksia sovelletaan ainoastaan niihin digitaalisiin palveluihin, jotka sisältyvät esteettömyysdirektiivin soveltamisalaan ja kansallisesti digipalvelulain 3 a lukuun.

Palveluntarjoajan tulee kertoa palvelun toiminnasta kuluttajalle. Tiedon tulee ilmoittaa yleisissä ehdoissa tai vastaavissa asiakirjoissa esteettömyysdirektiivin liitteen V mukaisesti. Digitaalisten palvelujen osalta on tarkoituksenmukaista, että ei säädetä uudesta tavasta ilmoittaa tietoja vaan käytössä on yksi ja sama kanava digitaalisille palveluille eli tässä tapauksessa digipalvelulain 9 §:n mukaisessa saavutettavuusseloste. Selosteen vapaaehtoista osiota voi hyödyntää esteettömyysdirektiivin kautta säädettävien lisävaatimuksia koskevien tietojen ilmoittamiselle.

Tähän liittyy digipalvelulain 10 §:n mukainen vaatimus saavutettavuuspalautteen käsittelyyn liittyvästä menettelystä. Esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson III d alakohdan nojalla palveluntarjoajan on mahdollistettava tukipalvelun kautta tietojen antaminen digitaalisen palvelun saavutettavuudesta. Esityksessä on tulkittu, että saavutettavuuspalautteen mahdollistaminen kattaa tämän esteettömyysdirektiivin velvoitteen. Esteettömyysdirektiivissä ei kuitenkaan säädellä tukipalvelun kautta saavutettavuustietojen antamiseen liittyvästä menettelystä. Sen sijaan voimassa olevan digipalvelulain 10 §:ssä edelleen säädetään, että palveluntarjoajan on lähetettävä palautteen vastaanottamisesta lähettäjälle sähköinen vastaanottokuittaus, josta ilmenee palautteen vastaanottoaika. Palveluntarjoajan on vastattava palautteisiin ja pyyntöihin viipymättä, mutta viimeistään kahden viikon kuluessa yhteydenotosta. Jos pyyntö saada tiedot saavutettavuusvaatimukset täyttävässä muodossa koskee laajaa

digitaalisen palvelun sisältöä, palveluntarjoaja voi jatkaa vastausaikaa enintään kahdella viikolla. Lisäajasta on ilmoitettava pyynnön tehneelle palvelun käyttäjälle. Kyseistä menettelysäädöksestä ei säädetä esteettömyysdirektiivissä, vaan kyse olisi kansallisesta lisäsääntelystä niiden palveluntarjoajien osalta, jotka eivät vielä kuulu digipalvelulain soveltamisalan piiriin. Menettelysäännöksestä säätäminen ei olisi arvion mukaan kuitenkaan ole esteettömyysdirektiivin tarkoituksen vastaista ja sen voidaan katsoa noudattavan myös direktiivin tarkoitusta siltä osin, kun tavoitteena on yhdenmukainen sääntely saavutettavuusdirektiivin ja esteettömyysdirektiivin soveltamisalan osalta. Menettelysäännösten edellyttäminen kaikilta digitaalisten palvelujen tarjoajilta olisi tarkoituksenmukaista digitaalisten palvelujen yhdenmukaisuuden sekä sääntelyn selkeyden vuoksi. Mikäli menettelysäännökset rajattaisiin osasta esteettömyysdirektiivin soveltamisalaan kuuluvista digitaalisista palveluista pois, ei palvelun käyttäjällä olisi käytössään samoja oikeussuojakeinoja kuin niissä palveluissa, jossa menettelysäännöksistä säädettäisiin. Esityksessä arvioidaankin, että voidaankin perustellusti katsoa, että kyseinen kansallinen liikkumavaran käyttäminen edistäisi yhdenvertaista lain soveltamista sekä digitaalisten palvelun käyttäjien oikeusturvaa. Ehdotuksen taustalla on ajatus yhteensovittaa esteettömyysdirektiivin vaatimukset digitaalisten palvelujen osalta kansalliseen lainsäädäntöön heikentämättä nykytilaa ja palveluntarjoajille toimivalla tavalla välttäen turhaa ylimääräistä hallinnollista taakkaa.

Laki sähköisen viestinnän palveluista

Muutoksia ehdotetaan lakiin sähköisen viestinnän palveluista. Mainitussa laissa säädettäisiin sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavien palvelujen esteettömyydestä. Näissä palveluissa ei aina ole kyse digitaalisia palveluista eli verkkosivustoista, mobiilisovelluksista tai niihin liittyviä toiminnallisuuksista, joten vaatimuksista ei voi säätää pelkästään digipalvelulaissa. Esimerkiksi puhelut, tekstiviestit tai sähköiset ohjelmaoppaat eivät ole digitaalisia palveluja.

Yleisistä vaatimuksista olisi siis säädetty sekä sähköisen viestinnän palveluja koskevassa laissa että digipalvelulaissa, ja lakien soveltuminen määräytyisi sen mukaan, onko kyseessä digitaalinen palvelu vai ei. Viestintäpalveluja ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavia palveluja koskevat tarkemmat lisävaatimukset sisältyisivät kuitenkin ainoastaan lakiin sähköisen viestinnän palveluista, sillä lisävaatimuksissa ei ole kyse digitaalisten palvelujen saavutettavuudesta, vaan siitä, että palvelujen tulisi tarjota tiettyjä esteettömyyttä edistäviä ominaisuuksia. Esimerkkinä lisävaatimuksesta voidaan mainita viestintäpalvelun velvollisuus tarjota puheviestinnän lisäksi aina reaaliaikaista tekstitystä. . Digipalvelulaista viitattaisiin näihin lisävaatimuksiin siltä osin kuin on kyse sähköisen viestinnän palveluista tai audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavista palveluista.

Laki liikenteen palveluista

Liikenteen palveluista annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksia liittyen tietojen tarjoamiseen esteettömistä liikennepalveluista, liikenneympäristön esteettömyydestä ja vammaisille henkilöille tarjottavasta avusta sekä älykkäistä lipunmyyntijärjestelmistä ja reaaliaikaisista matkustustiedoista.

Muutoksella saatettaisiin voimaan esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson IV lisävaatimukset alakohdasta c henkilöliikenteen palveluille. Kyseessä olevat tiedot ilmoitettaisiin pääosin digitaalisissa palveluissa.

Liikenteen palveluista annettuun lakiin lisättäisiin yksi uusi määritelmä, ”EU:n matkustajanoikeusasetukset” (2:12 §). Asetukset sääntelevät lento-, rautatie-, meri- ja sisävesiliikennettä sekä linja-autojen kaukoliikennettä ja lisäksi asemien, terminaalien ja satamien ylläpitäjiä. Esteettömyysdirektiivin soveltamisala liikennepalveluiden osalta määrittyy kyseisten asetusten kautta, eikä kansallisesti ole poikettu tästä.

Lakiin sisältyisi kaksi erilaajuista velvoitetta tietojen sisällöstä ja tarjoamisesta, ja velvoitteiden soveltuminen riippuisi tarjottavasta liikennepalvelusta. Tarkemmat velvoitteet koskisivat lento-, rautatie-, meri- ja sisävesiliikennettä sekä linja-autojen kaukoliikennettä harjoittavia yrityksiä sekä myös asemien, terminaalien ja satamien ylläpitäjiä (150 a §). Kevyemmät velvoitteet soveltuisivat esimerkiksi taksiliikenteeseen ja kaupunki- tai esikaupunkiliikenteen sekä alueellisen liikenteen palveluihin (150 §). Tarkempien velvoitteiden mukaan liikennepalvelujen tarjoajien tulisi tarjota liikennepalvelujen esteettömyyttä koskevia tietoja, kuten tiedot palvelun tuottamisessa käytettävien liikennevälineiden esteettömyydestä, tiedot vammaisille henkilöille tarjottavasta avusta ja reaaliaikaiset matkustustiedot. Nämä tiedot tulisi niin ikään tarjota saavutettavassa muodossa siten, kuin uudessa digipalvelulain 3 a luvussa säädettäisiin.

Laki hätäkeskustoiminnasta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hätäkeskustoiminnasta annettua lakia. Esityksen mukaan Hätäkeskuslaitoksen olisi vastattava yleiseen hätänumeroon 112 tehtyihin hätäilmoituksiin, jotka on tehty käyttämällä reaaliaikaista puhetta tai tekstiä. Lisäksi Hätäkeskuslaitos voisi vastata hätäilmoitukseen, joka on tehty muuta hätäilmoituksen tekijän ja Hätäkeskuslaitoksen välisen vuorovaikutuksen mahdollistavaa tapaa käyttäen. Hätäkeskuslaitoksen olisi vastattava yleiseen hätänumeroon 112 asianmukaisesti käyttämällä samaa kommunikaatiotapaa, kuin millä hätänumeroon on otettu yhteyttä. Jos yhteydenottotapana tarjottaisiin videokuvaa, olisi siihen vastattava interaktiiviseksi synkronoidulla puheella, tekstillä sekä videokuvalla. Yleiseen hätänumeroon vastaamisesta voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Esityksen mukaan hätätekstiviestiä ja hätätekstiviestin käyttäjärekisteriä koskeva sääntely kumottaisiin. Hätätekstiviestiä käyttävät muun muassa kuurot, huonokuuloiset ja puhevammaiset henkilöt. Ennakkorekisteröinnistä luopuminen edistää vammaisten henkilöiden yhdenvertaista asemaa muiden yleisen hätänumeron loppukäyttäjien kanssa. Vaikka ennakkorekisteröinti on alun perin tarkoitettu turvaamaan vammaisten henkilöiden hätäkeskuspalvelujen saaminen, on kyseinen mukautus kuitenkin osalle vammaisia henkilöitä esteellinen. Esitys toteuttaa hätäilmoitusten yhteydenottotavoissa universaalia ja kaikkia palvelevaa tapaa, jolloin kaikki ihmiset voivat käyttää myös hätäkeskuspalveluja mahdollisimman laajasti ilman mukautuksia tai erikoissuunnittelua. Universaali kaikille sopiva palvelu edistää myös ikääntyvien ihmisten sekä lasten yhdenvertaisuutta.

Esteettömyysdirektiivi edellyttää, että jos videokuvaa tarjotaan, mukana tulee olla täydellisesti interaktiiviseksi synkronoitua puhetta ja tekstiä (reaaliaikainen tekstitys mukaan luettuna) sekä

videokuvaa. Asetetulla aikataululla ei ole ollut mahdollista saada selvyyttä siihen, millaisia tietoteknisiä muutoksia nyt kokeilussa oleva videovälitteinen tulkkauspalvelu yhteiseen hätänumeroon soitettaessa vaatisi direktiivistä johtuen tai onko Kansaneläkelaitoksen ja Hätäkeskuslaitoksen mahdollista vakinaistaa sopimus videovälitteisestä tulkkauspalvelusta tai miten muutoin videotulkkaus voitaisiin järjestää tai mitä direktiivin vaatimusten mukainen videovälitteinen tulkkauspalvelu tulee maksamaan. Edellä mainituista syistä esityksessä ei esitetä pakollista videovälitteistä yhteydenottotapaa yleiseen hätänumeroon. Ehdotettu sääntely kuitenkin mahdollistaa videovälitteisen tulkkauspalvelun tarjoamisen sekä muiden toimintatapojen kehittämisen tulevaisuudessa.

Rakennettu ympäristö

Esteettömyysdirektiivin 4 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää kansallisten olosuhteiden mukaan, onko rakennetun ympäristön, jota käyttävät direktiivin soveltamisalaan kuuluvien palvelujen käyttäjät, täytettävä liitteessä III vahvistetut esteettömyysvaatimukset.

Perustuslain 22 §:n ja vammaisyleissopimus velvoittavat voimassa olevaa lainsäädäntöä täydentäviin lainvalmistelutoimiin rakennetun ympäristön esteettömyydestä. Ne voidaan toteuttaa tästä esityksestä erillisinä toimina, koska esteettömyysdirektiivi jättää tältä osin jäsenvaltioille harkintavaltaa. Valmistelussa on huomioitava muun muassa voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö, käynnissä oleva maankäyttö- ja rakennuslain uudistus, tulevat eurooppalaiset standardit, vammaisten henkilöiden oikeuksien komitean yleiskommentti nro 2 (2014) sekä esteettömyysdirektiivin tavoitteiden saavuttaminen täysimääräisesti. Ympäristöministeriössä on käynnistetty arviointi siitä, millaisia vaikutuksia olisi sääntelyn toteuttamisella esteettömyysdirektiivin liitteen III täytäntöönpanona. Toinen vaihtoehto on toteuttaa sääntelyä kansallisista lähtökohdista, mutta kansainvälinen yhteistyö huomioon ottaen. Lisäksi vammaisyleissopimuksen määräykset on otettava huomioon voimassa olevaa lainsäädäntöä sovellettaessa. Erityisen merkityksellisiä rakennettua ympäristöä koskevan lainsäädännön kannalta ovat 4 artiklan 3 kappaleen neuvottelu- ja osallistamisvaatimus sekä 9 artiklan määräykset esteettömyydestä ja saavutettavuudesta (PeVL 38/2020 vp).

Esityksessä ei ehdoteta otettavaksi rakennettua ympäristöä koskevaa liitettä III käyttöön tässä vaiheessa. Ympäristöministeriö kuitenkin jatkaa tästä hallituksen esityksestä erillisenä hankkeena sen selvittämistä toteutetaanko rakennetun ympäristön esteettömyys direktiivin liitteen III täytäntöönpanolla vai kansallisella lainsäädäntöratkaisulla. Selvittämisessä tehdään yhteistyötä sidosryhmien kanssa.

Esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimukset

Esteettömyysdirektiivi yksilöi tuotteita ja palveluja sekä hätäilmoitukseen vastaamista koskevat vaatimukset direktiivin 4 artiklassa, joka viittaa liitteeseen I. Osasta näistä liitteen I mukaisista vaatimuksista on tarkoitus antaa kansallisesti valtioneuvoston asetukset. Valtioneuvoston asetukset annettaisiin eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 6 §:n, digipalvelulain 10 c §:n ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain perusteella 194 c –d §:n ja 194 h §:n.

Asiaa on arvioita perustuslain 80 §:n nojalla.

Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 27/2004 vp), että asetuksenantovaltuuden käyttöä tulee ohjata riittävillä lain säännöksillä. Asetuksenantovaltuus ei voi olla liian avoin, vaan sen tulee olla täsmällinen ja tarkkarajainen. Tässä esityksessä on pyritty yksilöimään asetuksenantovaltuudet tarkasti ja niiden sisällön mukaan. Lisäksi valtioneuvoston asetuksien sisällön tulisi perustua pääosin Euroopan unionin lainsäädäntöön. Tähän sisältyisivät komission delegoidut säädökset sekä niiden täytäntöönpanosäädökset. Esityksen perusteella annettavien asetuksien tarkoituksena olisi konkretisoida Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/882 tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista, jäljempänä esteettömyysdirektiivi, liitteessä I asetettuja valikoitujen tuotteiden ja palveluiden esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimuksia. Kyseessä on tietyille tuotteille ja palveluille esteettömyysdirektiivissä säädetyt pakolliset esteettömyysvaatimukset. Asetuksien osalta pitäydytään esteettömyysdirektiivin liitteen I vaatimuksissa.

Esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson I ja II vaatimukset koskeva tuotteita ja jakson III ja IV vaatimukset palveluja sekä jakson V vaatimukset hätäilmoitukseen vastaamista. Lisäksi liitteen I jakson VII toiminnallista suorituskykyä koskevat vaatimukset koskevat kaikkia tuotteita ja palveluja. Kansallisesti on tulkittu, että toiminallisia suorituskykyä koskevia vaatimuksia voisi soveltaa jonkin pakolliseksi asetetun esteettömyysvaatimuksen vaihtoehtona. Joka tapauksessa aina sovellettaessa toiminnallista suorituskykyä koskevia vaatimuksia, tulee esteettömyyden olla vastaava tai parempi kuin noudattamalla pakolliseksi säädettyjä vaatimuksia.

Osin digitaalisia palveluja koskevat vaatimukset täyttyvät jo nyt voimassa olevien, digipalvelulain saavutettavuusvaatimusten, perusteella (digipalvelulaki 7 §, jota vastaa esteettömyysdirektiivin liitteen I jakson III alakohta c). Digipalvelulain osalta asetuksessa säädetään vain niistä lisävaatimuksista, joita 3 a luvun mukaisille digitaalisille palveluille asetetaan voimassa olevien saavutettavuusvaatimusten lisäksi. Edellä olevaa vastaavuutta on avattu tarkemmin aiemmin digipalvelulain kohdalla.

Esteettömyysvaatimukset yleiseen hätänumeroon 112 vastaamisesta sisällytettäisiin hätäkeskustoiminnasta annettuun lakiin. Laissa säädettäisiin myös asetuksenantovaltuutuksesta, jolloin esimerkiksi tietoteknisistä yksityiskohdista tai standardointityössä määriteltävistä standardeista voi olla tarvetta säätää tulevaisuudessa asetuksessa.

Lisäksi on huomioitava, että komissio on pyytänyt esteettömyysdirektiivin 15 artiklan mukaisesti yhtä tai useampaa eurooppalaista standardointiorganisaatiota laatimaan yhdenmukaistettuja standardeja liitteessä I säädettyjä tuotteiden esteettömyysvaatimuksista. Sama pyyntö on tehty myös palvelujen esteettömyysvaatimuksista. Komission tavoite on, että standardit olisivat voimassa, kun esteettömyysvaatimuksia aletaan soveltaa 28.6.2025. Yhdenmukaistetut standardit antavan konkreettisia tapoja noudattaa esteettömyysdirektiivin liitteen I vaatimukset tuotteille ja palveluille. Noudattamalla yhdenmukaistettuja standardeja voi osoittaa täyttävänsä vaatimukset (vaatimustenmukaisuusolettama). Kyseessä oleva on huomioitu eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetussa laissa (6 §), digipalvelulaissa (10 c §) ja sähköisen viestinnän palveluja koskevassa laissa (194 b §).

Poikkeukset

Pääsääntö on, että saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimuksia sovelletaan täysimääräisesti. Vaatimuksista voi poiketa vain tietyin ehdoin. Lisäksi vaatimukset on täytettävä heti, kun ei ole enää

perusteita vedota poikkeukseen. Poikkeuksien voidaan arvioida turvaavan sen, että vaatimusten noudattaminen ei aiheuta talouden toimijoille kohtuutonta taloudellista rasitetta tai estä esimerkiksi tuotteen tai palvelun innovointia. Toisaalta poikkeukseen vetoamisen tarkkarajaisuus turvaa sen, että vaatimuksia lähtökohtaisesti noudatetaan ja näin edistetään tuotteiden ja palvelujen yhdenvertaista käyttöä.

Kohtuuton rasite ja perusteellinen muutos

Kaikkien soveltamisalaan kuuluvien talouden toimijoiden olisi voitava arvioida esteettömyysvaatimusten noudattamisen suhteellisuutta. Suhteellisuuteen liittyvistä syistä esteettömyysvaatimuksia olisi sovellettava siinä määrin kuin ne eivät aiheuta kohtuutonta rasitetta talouden toimijalle, eivätkä edellytä tuotteiden ja palvelujen muuttamista siten, että niistä tulisi perustavanlaatuisesti erilaisia.

Kohtuuttoman rasitteen arvion tekeminen ja dokumentointi olisivat jo itsessään rasite ja tästä syystä vaatimuksia ja velvoitteita ei tulisi soveltaa mikroyrityksiin, jotka tarjoavat soveltamisalaan kuuluvia palveluja. Palveluilla tarkoitetaan verkkokauppaa, rahoitus- ja pankkipalveluja, sähkökirjoja, henkilöliikenteen palveluja, sähköisen viestinnän palveluja ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavaa palvelua.

Kohtuuttoman rasitteen arvio tehdään noudattamalla esteettömyysdirektiivin liitteen VI vaatimuksia. Esityksessä on arvioitu, että kyseessä oleva liite on tekninen ja siksi tässä tapauksessa olisi mahdollista tehdä suoran viittaus liitteeseen. Tällainen suora viittaus on tehty eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksia koskevan lain 7 §:ssä, digipalvelulain 10 d §:ssä ja sähköisen viestinnän palveluja koskevan lain 194 f §:ssä. Liitteen avulla talouden toimija tai palveluntarjoaja voi arvioida aiheuttaako jonkun esteettömyysdirektiivin vaatimuksen noudattaminen sen toiminnalle kohtuuttoman taloudellisen rasitteen. Valvontaviranomaisille on erityinen velvoite arvioida, onko arvio tehty vaatimustenmukaisesti. Valvontaviranomaisten neuvonta ja ohjaus on tässäkin asiassa keskeisessä roolissa.

Lisäksi on mahdollista vedota perusteellisen muutokseen, jos tuote tai palvelu muuttuisi perustavanlaatuisesti toisenlaiseksi, jos tiettyä saavutettavuus- tai esteettömyysvaatimusta noudatettaisiin.

Mikroyritys

Mikroyritysten tulee noudattaa vaatimuksia tuotteiden osalta, mutta mikroyrityksille olisi tuotteidenkin osalta helpotuksia arvion dokumentoinnissa ja ilmoitusvelvollisuudesta valvovalle viranomaiselle.

Mikroyrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka:

a) palveluksessa on alle 10 työntekijää; ja

b) vuosittainen liikevaihto on enintään 2 miljoonaa euroa tai jonka vuosittainen taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa.

Kyseessä on esteettömyysdirektiivin mukainen määritelmä mikroyritykselle. Kansallisen määritelmän käyttöönottaminen asettaisi kansalliset yritykset eri asemaan kansainvälisten yritysten kanssa säätämällä kansallisille yrityksille tiukemmat vaatimukset kuin muille. Lisäksi Suomen markkinoille olisi vaikeampi

päästä. Kokonaisuudessaan on tarkoituksenmukaista, että sääntelyssä pitäydytään samalla tasolla muiden jäsenvaltioiden kanssa.

Henkilöliikenne

Kaupunki- ja esikaupunkiliikenteen sekä alueellisen liikenteen osalta vaatimukset ovat rajoitetummat. Edellä mainituille toimijoille tulee uusia vaatimuksia koskien vuorovaikutteisia itsepalvelupäätteitä. Kuitenkin Suomessa tällainen liikenne on usein julkisesti järjestettyä liikennettä, joten niitä koskevat jo digipalvelulain saavutettavuusvaatimukset. Lisäksi kaikkia, myös henkilöliikenteen, verkkokaupan palveluja velvoittaisi ehdotettavat säännökset joka tapauksessa.

Valvontatehtävä

Ehdotetut muutokset lisäisivät viranomaistehtäviä. Varsinaisesti uutta valvontaviranomaista ei ehdoteta perustettavaksi, mutta olemassa olevien valvovaa tekevien viranomaisten tehtäväkenttä laajenisi osin hyvinkin merkittäväsi. Tehtävät liittyisivät tuotteiden markkinavalvontaan ja palvelujen valvontaan sekä hätäilmoitukseen vastaamisen valvontaan. Valvonta perustuisi kuitenkin nykyiseen sääntelyyn valvonnan keinoista. Markkinavalvontaa tehtäisiin horisontaalisen markkinavalvonnan keinoin. Palveluja valvottaisiin digipalvelulain ja sähköisen viestinnän palveluja koskevan lain mukaisesti.

Perustuslain mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia (esimerkiksi 51/2006 vp, s.2). Markkinavalvontaviranomaisten ja palvelujen valvontaa tekevien viranomaisten toimivaltuuksista ehdotetaan säädettävän tarkkarajaisesti lakitasolla.

Digipalvelulain mukaisesta valvonnasta vastaisi Etelä-Suomen aluehallintovirasto ja tuotteiden markkinavalvonnasta sekä sähköisen viestinnän palveluja ja liikenteen palveluja koskevien lakien mukaisten tehtävien valvonnasta Liikenne- ja viestintävirasto. Jatkossa tehtävä olisi tarkoitus keskittää, jolloin on syytä myös tarkemmin arvioida ja varmistaa oikeusturvakeinojen yhdenmukaisuus.

Yleiseen hätänumeroon 112 vastaamisen esteettömyydestä vastaa Hätäkeskuslaitos. Lisäksi esteettömyysdirektiivi edellyttää esteettömyyden valvontaa, joka säädettäisiin sisäministeriön vastuulle.

Taloudelliset vaikutukset

Saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimusten toimeenpanon uskotaan tuottavan kustannuksia etupainotteisesti, pääasiassa kertaluonteisina kustannuksina. Osa toimijoista joutuu toteuttamaan lyhyen aikavälin investointeja auditointeihin, muutos- ja korjaustöihin sekä uudistamisiin. Lisäksi oppimisen kustannukset painottuvat haastatteluiden perusteella etupainotteisesti ja saavutettavuus- ja esteettömyystyö tulee olemaan alussa hitaampaa. Esteettömyysdirektiivin yksittäisille toimijoille aiheuttamiin kustannuksiin vaikuttaa keskeisesti kustannusten aikajänne. Osa toimijoista toteuttaa tai joutuu toteuttamaan muutoksia esteettömyysdirektiivin vaatimusten täyttämiseksi lyhtyaikaisina investointeina joko korjaamalla tai muuttamalla nykyisiä verkkosivuja tai sovelluksia. Osan näistä toimijoista sovellukset ja verkkosivut on toteutettu vanhoilla teknologioilla ja näiden toimijoiden kohdalla voi syntyä tarve rakentaa verkkosivu tai sovellus lähes alusta. Lyhytaikaiset investointikulut

voivat näin ollen olla yritykselle merkittävä kuluerä. Toiset toimijat voivat puolestaan huomioida saavutettavuus- ja esteettömyysasiat osana normaalia kehitystyötä. Tämä tuo luonnollisesti myös näille toimijoille lisää kustannuksia, mutta kustannukset jakautuvat pidemmälle aikavälille. Tällöin kustannukset syntyvät erityisesti lisätyöstä ja osaamisen kehittämisestä. Ihanteellisessa tilanteessa kaikki järjestelmät rakennetaan lähtökohtaisesti tukemaan saavutettavuutta ja esteettömyyttä.

Valvontaviranomaisten tehtävä alkaisi heti 28.6.2022 neuvonnalla ja ohjauksella. Varsinainen valvonta alkaisi 28.6.2025 jälkeen. Neuvonnan ja ohjauksen rooli on merkittävässä asemassa, jotta talouden toimijat tietävät, mitä heiltä vaaditaan.

Säännösmuutokset voivat lisätä jonkin verran valituksien käsittelyyn liittyviä tehtäviä valvovissa viranomaisissa sekä jatkokäsittelyä tuomioistuimissa.

Alustava arvio valvonnan resurssivaikutuksista olisi Etelä-Suomen aluehallintovirastolle vuodesta 2025 alkaen olisi noin 7 htv (700 000 euroa) ja Liikenne- ja viestintävirastolle vuodesta 2025 eteenpäin 15 htv:n suuruinen (1,5 miljoonaa euroa).

Lopuksi

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen velvoitteiden näkökulmasta on tärkeää, että esteettömyys ja saavutettavuus huomioidaan läpileikkaavasti kaikissa tuotteissa, palveluissa ja ympäristöissä. Tällä tarkoitetaan, lainsäädännön ohella, vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien edistämistä ja tulevaisuuteen suuntautuvaa aktiivista toimintaa, kuten koulutusta, neuvontaa, tiedon jakamista ja asenteisiin vaikuttamista kaikilla hallinnon aloilla ja tasoilla. Esteettömyysdirektiivin täytäntöönpanolla parannetaan merkittävästi yhdenvertaisuutta ja edistetään erityisesti vammaisten henkilöiden mahdollisuutta itsenäiseen asiointiin.

Veli-Mikko Niemi, osastopäällikkö

Emilia Sormunen, hankepäällikkö

VN/11443/2021-STM-153

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Sormunen Emilia 912613340	Niemi Veli-Mikko 91208466K
2022-06-06	2022-06-06

Esteettömyysdirektiivi

Emilia Sormunen
Hankepäällikkö

7.6.2022

Esteettömyysdirektiivin tavoite

- Tavoitteena lähentää sisämarkkinoiden sääntelyä tiettyjen tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksien osalta

- Tavoitteena parantaa erityisesti vammaisten henkilöiden itsenäisen asioinnin mahdollisuuksia ja yhdenvertaista osallistumista yhteiskuntaan

- Taustalla EU:n vammaisstrategiat ja YK:n vammaisyleissopimus

Kansallisesti valmisteltu yksi hallituksen esitys

Työryhmä koostuu kahdeksan ministeriön edustajasta ja asiantuntijoista Vammaisfoorumista ja EK:sta.

1. Tuotteiden osalta esitetään uutta laki tuotteiden esteettömyysvaatimuksista.
2. Tuotteiden valvonta on markkinavalvontalain mukaista valvontaa.
3. Muutoksia digipalvelulakiin (digitaalisten palvelujen saavutettavuus)
4. Muutoksia sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin
5. Muutoksia liikenteen palveluista annettuun lakiin
6. Muutoksia hätäkeskustoiminnasta annettuun lakiin

- Pyritty hyödyntämään kansallisesti voimassa olevia lakeja
    - Suomen kanta direktiivin valmisteluvaiheessa
    - Saanut laajaa kannatusta sidosryhmiltä HE:n valmisteluvaiheessa

Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys (HE:n jakso 12)

- Yhdenvertaisuus (6 §)
- Oikeus työhön ja elinkeinonvapaus (18 §)
- Oikeusturva (21 §)
- Perusoikeuksien turvaaminen (22 §)
- Hätäkeskustoiminnan osalta vastuu ympäristöstä (20 §) ja oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen (7 §)
- Esitystä arvioitu myös asetuksen antamisen ja lainsäädäntövallan siirtämisen osalta (80 §) sekä kansallisen liikkumavaran osalta

Asetuksenantovaltuudet ja kansallisen liikkumavara

- Esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimukset on määritelty esteettömyysdirektiivin liitteessä I
    - Vaatimukset annettaisiin asetuksen eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 6 §:n perusteella, digipalvelulain 10 c §:n perusteella ja sähköisen viestinnän palveluja koskevan lain 194 b-c §:n ja 194 h §:n perusteella.

- Kansallisesti pyritty pitäytymään direktiivin laajuudessa
    - Erityisesti digipalvelulain osalta hyödynnetty kansallista liikkumavaraa esimerkiksi saavutettavuusvaatimusten (En 301 549 standardi) ja saavutettavuusselosteen osalta, jotta sääntely kansallisesti yhdenmukaista.
    - Soveltamisalan osalta ei ole tehty kansallisia laajennuksia.
        - Työtä tulee jatkaa vammaisyleissopimuksen mukaisesti sekä lainsäädäntötoimin että muilla tavoin.